Наш
раён
1928
№2

и-
-
ия
.
-
и
-
у,
-
э-
цу-
э-
ам,
р-
ыки
лиз-
раф-
ы
й на
икоу

Пазнай свой край!

НАШ РАЁН.

ЧАСОПІСЬ

Барысаўскага Раённага Таварыства Краязнаўства.

№ 2.

г. БАРЫСАЎ
1928 г.

КРАЯЗНАУСТВА У ПРАЦЫ ПРАФСАЮЗНЫХ АРГАНІЗАЦЫЙ.

Краязнаучая праца у асноуным будзе праходзіць наступныя этапы: арганизацыя краязнаучых сил; падлик аб"ектау,якия падлягаюць вывучэньню у данай мясцовасьци; плянавая дасьледчая праца у розных галинах гаспадарчага и культурнага будауництва; папулярызацыя вынікау дасьледчай працы(пастанноукай дакладау,праз друк) з мэтай дапамоги дзяржауным органам и грамадзким арганизацыям у социялистычным будаунцтве сваей краины. Зусим зразумела пагэтаму неабходнасьць щснай сувязи краязнаучых арганизацый з гаспадарчыми устанавами, прафэсыянальными и грамадзкими арганизацыями,якия маюць сваей мэтай плянавае и арганизаванае социялистычнае будаунцтва.-

Рабочыя масы,якия будуюць гаспадарку на новых началах, творацъ сваю пралетарскую культуру и новы быт,павинны добра ведаць мясцовыя прыродныя багацьци,мясцовую гаспадарку,быт и звычаи насельництва,бо ва усякім будаунцтве перш за усе трэба выходзиць з канкрэтных ,рэальных запатрэбаваньняу и мясцовых магчымасьцяй.Пры вырашэньни,напрыклад, пытаньня аднонна забасьпечаньня прамысловага прадпрыемства мясцовай сыравинай,неабходна ведаць магчымасьци запасау и дастауки гэтае сыравины; пры складаньни и абгаварэньни вытворчай праграмы неабходна ведаць запатрэбаваньни рынку,попыт на продукты вырабу; пры наладжэньни культурнай сувязи з вескай трэба добра ведаць социяльна- эканомичнае становишча гэтае вески,мясцовае звычаевае права,культурныя запатрэбаваньни насельництва и г.д. Тым больш неабходна усебакова ведаць сваю краину-Прафсаюзным працауникам,якой бы кваляфикацыи яны ня были.

У штодзеннай буднишнай працы усих кируючых установу патраб-

-на практычнасьць, жыцьцевасьць, веданьне бліжэйшых задач и мясцовых магчымасьцяй.. Нельга, напрыклад, складаць вытворчыя пляны, праводзіць вытворчыя нарады, калі ня ведаць усіх вытворчых сіл свайго раёну. У гэтым напрамку неабходна даць належныя веды і усім рабочым. А паглядзім, як праводзіцца у нас культасьветная праца на прадпрыемствах і сярод сябрсу саюзау? Ці многа там пастаулена дакладау, прачытана лекцый на тэмы мясцовай гаспадаркі, культуры, быту? Саюзнымі арганізацыямі у гэтым напрамку зроблена вельмі мала. Краязнаучых гурткоу, нават пры буйных прадпрыемствах мы яшчэ ня бачым. У саюзных бібліятэках адсутнічае краязнаучая літаратура. А яна вельмі и вельмі была-бы патрэбна и у першую чаргу для кірауніку саюзнай працы.

Такое становішча, зразумела, нельга прызнаць нармальным. Саюзным арганізацыям неабходна наладзіць цесную кантактную працу з мясцовымі краязнаучымі арганізацыямі, выкарыстоуваючы вынікі их дасьледчай працы у сваей практычнай працы, а тым самым праверялася б и праца краязнаучых арганізацый у напрамку выбару аб"ектау дасьледваньня и устаноукі падыходу да гэтых дасьледваньняу.

Асабліва шырока можна было б выкарыстаць краязнаучыя арганізацыі дзеля пастаноукі дакладау и гутарак аб мясцовым краі, яго гаспадарцы, культуры, гісторыі, быце. Але дзеля гэтага неабходна дапамога саюзных арганізацый.

Краязнаучыя арганізацыі маглі б далей прыняць удзел у складаньні сьпісу краязнаучай літаратуры для саюзных бібліятэк, у дапамове вывучэньня некаторых пытаньняу жыцьця и быту рабочых, мінулага у жыцьці таго ці іншага прадпрыемства и г. д. Гэтыя дадзеныя патрэбны былі-б як для краязнаучай, так и для саюзнай арганізацый.

Саюзныя арганизацыи з свайго боку магли б больш дапамагчы краязнаучым арганизацыям у их працы.Перш за усяго Саюзныя працауники магли б дапамагчы краязнаучым арганизацыям у папулярызацыи краязнаучае справы,магли б супрацоуничаць,даваць належныя матар"ялы для краязнаучых арганизацый и.г.д. Вельми значную дапамогу магли б аказаць саюзныя арганизацыи у зборы розных матар"ялау и экспонатау для мясцовых краязнаучых музэяу:прадуктау вырабу таго ци инш. прамысловага прадпрыемства,дыяграм и г.д. Саюзныя и Краязнаучыя арганизацыи магли б сумесна наладзиць шэраг экскурсий з рабочыми у прыроду,у сельскую гаспадарку,у музэи и инш.

На фабрыках,заводах, у мясцкомах и завкомах часта маюцца досыць каштоуныя матар"ялы па гисторыи рабочага руху, некаторыя дадзеныя з часоу барацьбы за Савецкую Уладу,матар"ялы па гаспадарчаму и культурнаму будауництву -усе гэта вельми патрэбны краязнаучы матар"ял.Быту рабочых и служачых розных профэсыи,умовы их жыцьця,культурныя запатрэбаваньни магчыма вывучаць ня тольки па писаным матар"ялам, (пратаколам сходау,насьценным газэтам) ци шляхам экскурсий,вывучэньне гэтых пытаньняу павинна быць працяжным у штодзенным жыцьци.А такия дадзеныя магчыма атрымаць тольки ад самих рабочых,служачых ци саюзных працауникоу,якия блиска стаяць да саюзнай масы.

Неабходнасьць наладжаньня належнай сувязи у працы Прафсаюзных и краязнаучых арганизацый видавочна.Пашэтаму мы личым патрэбным:

1.З боку краязнаучых арганизацый:

а). парыядычна ставиць даклады и праводзиць лекцыи на краязнаучыя тэмы сярод сяброу Саюзау;

б). уцягнуць у краязнаучую працу саюзных працауникоу

и найбольш актыуных рабочых и служачых.

в).даваць належныя спраукі и матар"ялы па вывучэньню мясцовага краю.

г).дапамагаць у арганизацыи и правядзеньни краязнаучых экскурсыи з рабочыми и служачыми;

2. З боку прафсаюзных организацый:

а).прыняць належныя меры да магчыма шырокага азнаямленьня сяброй саюзау з краязнаустваи, яго задачами и практычнай працай,

б).прыняць актыуны удзел у працы мясцовых краязнаучых организацый, даючы належныя зьвесткі, матар"ялы, экспанаты у музэй и инш.;

в).саюзныя библиятэки папоуниць литаратурай аб мясцовым краи.

г).пэрыядычна праводзиць краязнаучыя экскурсыи у прыроду, прамысловасьць, для азнаямленьня з культурными помниками.

В.САМЦЭВИЧ.

ДЗЯРЖАУНЫ ПАЛЯУНИЧЫ ЗАКАЗЬНИК.х)

Напэуна, ня усе насельництва нашага раену ведае аб тым, што у Пауночна-Заходним кутку бышай Барысаускай Акруги, каля раки Бярэзины, на поунач ад возера Пялик, есьць Дзяржауны Паляуничы Заказьник. Утворан ен Пастановай Саунаркому БССР, ад 31 студзеня 1925 г. Прычыны, якия выкликали утварэньне гэтага заказьника были наступныя: импэрыялистычная вайна 1914-18 г.г., а потым и грамадзянская вайна вельми цяжка адбилася на прыродзе Нашага Краю. За гэты час были зьнишчаны вялікия плошчы лясоу, а разам з лясами загинула шмат каштоу-

---

х).Знаходзицца часткамi у Барысаускім, Халопеницкім, Лепельскім, Бегамльскім и Плешчаницкім раенах.

ный паляўнічай жывёлы засьці, як напрыклад: лосеў, баброў, дзікіх коз і іншых. І вось, каб не допусьціць далейшага зьнішчэньня гэтых кантоуных як з навуковага, так і з эканамічнага пункту погляду жывёл і утворан вышэйпамянёны заказьнік плошчай у 65.000 дзес. (з якіх 46.000 дзес. пад лесамі, а астатняя пад сенажацямі і азёрамі).

Межы заказьніка цягнуцца амаль-што на 200 верст. Крайнія пункты яго ляжаць на 53 вярсты адзін ад аднаго.

Па апошнім зьвесткам (ад 10 сакавіка 1926 г.), якія былі прысланы у Расійскае Таварыства з гадчыкам заказьніка т. Гурыным відаць, што заказьнік зараз ахоўваецца 7 лясьнікамі (егерамі), аб"езчыкамі пры 3-х чалавеках адміністрацыі.

Калі параўнаць сучасную колькасьць дзікіх жывёл і птушак, якія знаходзяцца у заказьніку, з тымі лічбамі, якія меліся пры утварэньні яго, то заўважваюцца значныя дасягненьні. У сучасны момант па наяўным дакладным дадзеным маюцца наступныя жывёлы:

Мядзьведзяў--13 штук; ёсьць прыплод.

Ваўкоў - мала. Тлумачыцца гэта тым, што у межах заказьніку мала насельніцтва, а па другое з імі вядзецца барацьба шляхам адстрэлу і атравы.

Лісіц: за апошнія гады настолькі павялічыліся, што колькасьць іх не паддаецца падліку.

Рысяў: маецца 9 штук. З тое прычыны, што рысь зьяўляецца шкодным драпежнікам (зьнішчае шмат розных дзічыны), з імі вядзецца барацьба.

Барсукоў: -10 штук. Водзяцца галоўным чынам, у Заходняй частцы заказьніка.

Куніцы: лясная, дзякуючы строгім мерам Ахове, за апошнія гады так моцна значна размножылася і канчаткова выжыла з заказьніку белку.

Выдры: - водзяцца па усіх рэчках і затонам. Размнажэньне яе ідзець вельмі добра.-

Норкі: Пладзяцца лепска.

Бабры: Размножыліся у значнай колькасьці. Па дадзеным праф. Федзюшына ("Наш Край" №1, 1926 г.") баброу было зарэгістравана 32 сям'і (а зараз іх налічваецца 32 сям'і). Хаткі бабровы раскіданы па верхняй Бярэзіне, на азёрах і канавах Заказьніку. Трэба адзначыць, што ня толькі у Савецкім Саюзе але па усім сьвеце бабры амаль што зьнікалі. Вось чаму бярэзінскае паселішча баброу трэба лічыць надзвычайна каштоуным. (Бабры штучна захаваліся толькі у Паунчнай Амэрыцы, у Паудневай Нарвэгіі, у Нямеччыне на Эльбе і у паудневай частцы Францыі). У Савецкім Саюзе бабры захаваліся на Беларусі, на Украіне і у Тамбоускай губ.

Захаваньне бабра у Заказьніку і яго пасьпяховае размнажэньне зьяуляецца вельмі важным як з навуковага, так і з эканамічнага пункту погляду (шкурка іх ідзе на хутра).

Ласі: У час праектаваньня Заказьніку (у сьнежні 1924 году) камісія знайшла тут сьляды прысутнасьці 4-6 штук. Зараз іх маецца больш 40 штук. Прыплод ідзе задавальняюча. З восені 1927-28 году практыкавалася падкармліваньне іх. Вынікі добрыя.

Казы: Дзякуючы прынятым мерам аховы (адмежаваньне палясных пастбішчных участкау, зьнішчэньне брадзячых сабак і наогул барацьбы з драпежнікамі) размнажэньне ідзе досыць шпарка. Зараз маюцца статкі на месцах стаянак па 13 шт. Агулам у Заказьніку налічваецца да 300 коз. Узімку вядзецца падкармліваньне.

Дзікі (Дзікія кабаны), якія раней амаль былі зьнішчаны зараз ужо ня лічуцца рэдкасьцю у Заказьніку. У сучасны момант іх зарэгістравана да 15 штук. Вядзецца падкармліваньне.

Што датычыцца птушак, так іх зараз развялося у Заказьніку вельмі многа. Так, па азначэньню месц токаваньня, глушцоу субтракаецца шмат, пры чым трэба адзначыць, што яны у значнай колькасьці гінуць ад лісіц, якія зьнішчаюць іх гнезды.

[illegible]

[illegible] ... у Беларусі ... [illegible]

[illegible] ... на Беларусі ... губ. [illegible]

[illegible]

добра.

[illegible] ... 500 ... [illegible]

[illegible]

Колькасьць цяцяркоу, рабцоу, белых курапатак не паддаецца падліку. Таксама шмат водзіцца плаваючых і балотных птушак, як вутак, гагар, жураўоу і інш.

У сучасны момант ідзець падрыхтоучая праца да перасяленьня з межау Заказьніка 112 хутароу, а таксама мяецца на увазе правесьці лесаупарадкаваньне дач Заказьніка. Гэтыя мерапрыемствы забясьпечаць лепшае вядзеньне як хутравой, так і пернатай дзічы.

З прычыны неразуменьня мясцовым насельніцтвам ролі і значэньня Заказьніка, заўважваюцца яшчэ выпадкі браканьерства, з якім вядзецца рашучая барацьба. За зіму (1927-28г) паадбірана у браканьераў 2 стрэльбы і выключана з Саюза Паляунічых 6 чалавек. Райвыканкомы у гэтай справе заусёды прыходзяць на дапамогу.

Пры Дзяржауным Заказьніку маюцца гадовальнікі (пітомнікі) хутровых зьвяроу з спэцыяльнымі вальерамі, у якіх у сучасны момант утрымоуваюцца тры пары лісіц.

У выніку добрага прыплоду будзе набыт чорна-буры прайзвадзіцель.

Кіраунацтва Заказьніку хадайнічае аб набыцьці новых экзэмпляроу жывёл і птушак (фазаноу і інш.) Увосень 1927г. Заказьнік прыняу удзел у сельска-гаспадарчай выстауцы у м.Халопенічах. Сваімі экспанатамі ён вельмі зацікавіу мясцовае насельніцтва і атрымау дыплом 1 ступ.

С.П. [illegible]

КРЫНІЦЫ: 1. Зьвесткі, прысланыя загадчыкам Заказьніка т.Гурыным ад 10/III-28 году.
2. А.Федзюшын "Дзяржауны Паляунічы Запаведнік БССР (Наш край №1-1926 году).

СРОДКИ ПАВЯЛИЧЭНЬНЯ УРАДЖАЙНАСЬЦИ ЗИМОВАГА ЗБОЖЖА.

(Па дасьледваньню Стара-Барысаўскага сель.гас-падарчага Тэхникуму).

БССР зьяўляецца краінай, у якой свайго хлеба не хапае и з гэтае прычыны значная частка яго прывозицца з поўдня. Аднак па вырабу зерневых прадуктаў Беларусь магла б павялічыць нават без пашырэньня плошчы засеву зерневой збожжы. Дзеля гэтага неабходна толькі прыняць пэўныя меры да павялічэньня ураджайнасьці зерневых культур.

Галоўнейшым сродкам падняцьця ураджаю азимовага збожжа зьяўляецца перш за ўсяго жывёльнае угнаеньне. Па даных Стара-Барысаўскага Вопытнага поля жывёльнае угнаеньне у колькасьці 2400 пудоў на дзесяціну павялічвае ураджай зимо-вага жыта (з 45 да 90 пудоў на дзесяціне). Пагэтаму у сялянскіх гаспадарках асаблівую увагу трэба зьвярнуць перш за ўсё на павялічэньне жывёльнага (навознага) угнаеньня. У гэтым напрамку першай мерай трэба лічыць пабудову глінабітных падлог на дварох для скаціны, каб без патрэбы и без усякай карысьці не прападала гнаевая жыжка, якая мае у сабе найбольш патрэбную матэрыю- азот. Неабходна потым прыступиць да загатоўкі на балотах торпу для падсьцілкі скаціны. Торп звычайна вясной рэжацца цаглінамі, сушыцца, потым некальки разоў на працягу лета перакладваецца у кучках па 5 штук цаглин у кожнай, а далей уже сухи складваецца у штабели каля балота и возицца звычайна зимой у двор.

Дробна раскрышаны торп кожны дзень на двары дзеля скаціны пасыпаюць пад ногі скаціне па развлику 5 фунт на кожную жывёлину и зьверху накрываюць яшчэ пластам саломы 4-5 фунтаў (на адзинку). Пры ужываньні на падсьцілку торпу павялічваецца у сялянскай гаспадарцы угнаеньне и якасьць яго

палепшаецца. Апрача павялічэньня мясцовага угнаеньня ураджай жыта можна павялічыць таксама раньнімі папарамі. Вопыты Старо-Барисаўскага Тэхникуму паказали, што самыми лепшими папарами зьяуляецца красавиковы, г.е. таки, падымацца(ўз ст[illegible] якога робицца не пазьней 1 мая. Угнаеньне на таки папар трэба вывазиць зимой.

Падрэнныя вынікі даюць таксама папары, якия угноены зьвельным гноем и заняты вяравай мешанинай. Гэтыя папары выгаднейшы чыстых папараў, бо павышаючы ураджай азимовага зборжа, яны у той жа самы час даюць и ураджай викавога сена, што пры недахопе карму у сялянскай гаспадарцы, бязумоўна, мае вяликае значэньне.

Да фактараў, якия садзейничаюць павялічэньню ураджаю азимовага зборжа, трэба аднесьци таксама раньни пасеў. Азимку трэба сеяць не пазьней 20-25 жнiўня(н.с) у колькасьци 10-11 пуд на дзесяцину. У дажджлывыя гады насеньне запахваць (заделывать), а у больш цяжкіх глебах нашага раёну, проста пад барану, кали, бязумоўна, няма радковой сеялки. Сялянскае насеннае зярно часта бывае дробнае и нячыстае. Ачыстка насеннага зярна и абмен насеньня на лепшыя сорты даюць пры угноенай и добра апрацованай глебе прыкметныя выники у сэнсе павялічэньня ураджаю.

Пры недахопе у сялянскай гаспадарцы угнаеньня неабходна шырока прапагандыраваць сярод сялянства лубин на зяленае угнаеньне у папары.

Добра узрошчаны на папары лубин дае ураджаи, якия мала адрозьниваюцца ад угнаеннага папару. Лепшым для Барисаўшчыны будзе сины лубин, яки вясной на ране успаханым папары высяваецца у колькасьци 13-14 пуд на дзесяцину пад барану. Дзеля высокага ураджаю лубину вельми важна, каб глеба была бульбинковыми бактэрыями. А дзеля гэтага(кали никoли раней на гэтым поли ня сеяуся лубин) неабходна рабиць заражэньне

[illegible] шифра и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Техницу у [illegible] [illegible]
и перед [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] и пре
[illegible] чистог папира, [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
при [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ку [illegible] [illegible] 20-25 [illegible] [illegible]
10-11 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] у [illegible].

При [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] у [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

глыбін. У таким выпадку беруць [illegible] г[illegible] зямли з поля, на яким расьци ужо рас лубин, паливаюць [illegible] вадкаю [illegible] да утварэньня рэдкай грязи и перамешваюць яе з насеньнями семянами, пасьля чаго их падсушваюць (але ни у яким выпадку не на прамени сонечным сьвеце, бо инакш бактэрыи загинуць и зараджэньня не адбудзецца). Для павялічэньня ураджаю зямли мае [illegible] п[illegible] лубин раицца угнаиць пры пасеве 12-15 пуд. суперфосфату ци 15-20 пуд. касьцянай муки ци томасшлаку.

У пачатку [illegible], калі лубин завядзе "стручки" яго заворываюць.

Лубинавыя папары асабліва не раяць на легких пясчаных глебах, на палях, якия знаходзяцца у далекай адлеглясьци ад вески и на якия цяжка [illegible], на [illegible] вазиць [illegible] угнаеньне.

С. Т.

З ГИСТОРЫИ Ф. [illegible]АБР[illegible] "ВИКТОРЫИ" (у Барысаве).

Фабрика "Викторыя" была заснавана у 1885 г. Заснавали яе Барыс Рыгоравич САЛАМОНАУ и яго супольник Гиршман. Гэсем кiравали яны прадпрыемствам сумесна да таго часу, калi Гиршман загинуу пры крушэньни цягнiка. Тады Саламонау, выплацiушы удаве Гиршмана належачую ей долю, узяу да сябе у супольники нейкага аптэкара Ленберга. Калi-ж вырас сын Саламонава, дык Ленберг мусиу вярнуцца да свае аптэкарскае справы, а Саламонавы, сын з бацькам, сталi сами гаспадарыць и кiраваць прадпрыемствам. Фабрыка "Викторыя" мела тры аддзяленьни: сярнiковае, фанернае и лесапильнае.

У першыя часы прадпрыемства пабудавана было вельми прымитыуна. Паравой машыны ня было, а станки прыводзили у рух рукамi (паравую машыну пастаулили тольки у 1902 годзе) доб-

рні будынку зусім не было, а станкі стаялі пад паветкамі. Пры такіх умовах прыходзілася працаваць зімою на марозе у 20-25°. Рабочыя павінны былі укручвацца у дзесяць лахманоу (спэцвопраткі не давалі), а рукі усе-такі качанелі и працаваць было немагчыма. Пасьля пабудавалі былі драуляныя будынкі, але яны пастаялі нядоуга: у хуткім часе згарэлі. Замест іх было пабудавана двух-павярховы будынак. Але и ён згарэу. Пачалі будаваць каменныя будынкі, але Салямону падпальвалі іх разоу дзесяць, каб атрымаць страхоуку. Яна-то і узмацніла яго. У гэты час рабочым прыходзілася заставацца без працы и бадзяцца па іншых заводах, шукаць хлеба. А калі фабрыка и працавала, дык рабочым прыходзілася усе роуна вельмі цяжка. Працавалі 12 гадзін з паловай, а толькі пасьля рэвалюцыи 1905 году працоуны дзень зьменшууся да 10-ці гадзін. Рабочыя, за дзень такой надзвычайна цяжкой працы атрымоувалі капеек 50. Найку-мой прыходзілася малым, якія складалі палову рабочых. Працавали яны па руках з дарослымі рабочымі. Сталялося да таго, што рабілі у прыбіральні з дзеучыкі и тым адпачывалі, а то дык засыпалі у станка пры рабоце. За сваю працу атрымоувалі яны 10-15 кап. За нязначныя праступкі з рабочых зьдзіралі штрафы у 15-20 кап. (пры 50 кап. зарабку).

Салямону з сям"ёй жылося у вельмі раскошна. Меу два дамы у Барысаве и два у Менску. Прадпрыемствы былі наступныя: фабрыка "Вікторыя" у Барысаве, у [illegible]-сярніковая фабрык. и друкарня. Меу швейцарскі кавалер-рысак у и аутамабіль, што у тыя часы лічылася неслыханаю раскошшу. Трымау восем сабак, якія каштавалі 150 р. кожная.

На умовы працы рабочых Салямону мала зьвяртау увагі.

---

1) З матэр"ялау школьнай экскурсіі. Апрацавалі вуч. 7 групы Вопытна-Практычнай школы. Бабіцкая А., Бродкіна С., Зербсі А. и Фрыдляндэр Р. пад кіраунніцтвам тав. Сашэвіча.

1905 годзе били стачки и забастоуки. Станки стаяли, и хуль Саламонату ня выканау запатрабаваньня рабочих. 16 студзеня 1905 году каля фабрыки сабралася каля 200 рабочих. Тут зьявилася полиция, але рабочыя на яе ня зварочвали увагн, и на угавори полицыи разайцися - адказвали крыками" УРА" ,а патоупу чутны били выкрыки " далоу самаулядзтва". Так паутаралася и назаутра. Пасьля таго ,як рабочия били разагнаны полицыяй, били знойдзены праклямацыи. 25 красавика рабочыя зусим забаставали и трэбавали ад Саламонава паляпшэньня свайго эканамичнага станоувишча. Тады Саламонау зьменшыу рабочы дзень и выпаунилу запатрабаваньни рабочых. Пасьля гэтага рабочыя приступили да працы. У час Кастрычникавай рэвалюцыи и акупацыи фабрыка працавала з перарывами да 1920 году, у якім была спалена пры адступленьни бел-палякау.

Напалову зруйнаваныя будынки фабрыки(як и ўсяго рухом гораду) на працягу трох год вельми красамоуна сьведчили аб "культурных" учынках польских паноу ,аб их "клопатах" аб працоуных масах. Савецкая улада усё-такі змагла у 1923 годзе приступиць да адбудовы разьбитых корпусау б. фабрыки "Викторыя" .У 1923 г. тут ужо пачынае працаваць электрастанцыя, у 1925 годзе пускаецца у ход лесапильны завод ,у адным з корпусау пераносицца друкарня ,а у 1926 годзе адчыняецца лесапильнае Аддзяленьне .

--:о0о:--

1908 р. [illegible] От нам [illegible]
[illegible]
1908 [illegible] 200 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1928 [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1928 р. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 1928 [illegible]
[illegible] 1935 [illegible]
[illegible]

ЛЕСАПІЛЬНЫ ЗАВОД БАР[illegible] [illegible] КАМБІНАТ x)

1. Месцапала[illegible] [illegible] кароткая гісторыя заводу.

Лесапільны завод Барысаўскага камбінату, які аб"ядноў прамысловыя прадпрыемствы мясцовага значэньня, знаходзіцца у горадзе Барысаве, па вуліцы Ш-га Інтэрнацыяналу, на левым беразе рукава ракі Бярэзіны.

Географічныя умовы для працы прадпрыемства досыць спрыяючыя, бо па рацэ, галоўным чынам, дастаўляецца лесаматэр"ял для патроб прадпрыемства. Ад чыгуначнай станцыі прадпрыемства знаходзіцца у адлегласьці каля 4-х кілёметраў. Лесапільны завод (і тая-ж электрастанцыя і друкарня) знаходзяцца на месцы бяўшай фабрыкі "Вікторыя" Сал[illegible] ,якая была разьбіта знарадамі пры наступленьні бел[illegible]-палякаў. у 1920 годзе. Былыя корпусы знаходзіліся у руінах да 1923 году, калі Савецкая улада [illegible]дала в гэтых напаўразьбітых корпусоў адбудавала пад электрастанцыю, а у 1925 годзе быў умо[illegible]дчынен лесапільны завод і перанесена друкарня.

Лесапільны завод быў пабудаваны з мэтай забясьпечыць пілаваным матэр"ялам будаўнічыя запатрабаваньні камунальнай гаспадаркі і даць танных паліва(абрэзкі, апілкі) для электрастанцыі.

П. Рабочыя сіла і умовы працы.

У сучасны момант на заводзе працуе 65 чалавек, з якіх 60 мужчын в3 жанчыны і 2 падлеткі.

---

x). Артыкул напісан па матэр"ялам школьнай экскурсыі вучн. УП групы Вопытна-Практыкавальнай школы: А. Варцінскай, М. Апялінскай, П. Лазарук, А. Дзямідчык і М. Турчыновіч(пад агульным кіраўніцтвам В.И. Самцэвіча.

Паступовы рост рабочае сілы відаць з наступнае табліцы:

Катэгорыя рабочых	24-25	25-26	26-27	27-28 г.
Рабочых	27	47	49	60
малодш. абслуг. персаналу	2	2	2	2
служачых	6	3	3	3
Усяго	35	52	54	65

Лік рабочых на заводзе, як бачым, павялічваецца з кожным годам у сувязі з пашырэннем вытворчасьці заводу. Рабочая сіла папаўняецца выключна праз Пасрэдніцкае Бюро. Рабочыя і служачыя працуюць па 8 гадзін, [illegible] па 6 гадзін.

Завод працуе на дзьве зьмены. Санітарныя ўмовы нельга прызнаць здавальняючымі. Усюды бываюць скразьнякі. Для аховы рабочых ад прастуды ім даецца на зіму цеплая вопратка (спэцвопратка): валенкі, брэзэнтавыя фартухі і рукавіцы. Рабочыя часьцей за ўсё хварэюць на прастуду. Карыстаюцца гарадзкой амбуляторыяй.

У сучасны момант зарплата рабочым выдаецца выключна грашыма два разы ў месяц. Месячны зарабак рабочага па першаму разраду узрастаў наступным чынам:

Гады	1924	1925	1926	1927 г.
Зарплата	13-25	13-75	16-25	16-95

Агульная сума зарплаты па гадох характарызуецца наступнымі лічбамі.

1924 г. IV квар.	25-26	26-27	27-28 (I кварт.)	
[illegible]879-75 кап.	31010 р.	39571 р 90 к.	10254	р.

Ш. Сыравіна.

Для заводу патрэбны наступныя віды сыравіны: сасновыя и яловыя бярвеньни (калодки) и бярозавыя круглячки для калодачнага аддзяленьня. Колькасьць расходаванай сыравины выдаць в наступных лічбау.

Назва сыравіны.	1924-25 г.г. кольк. у кб мт.	насуму	1925-26 г.г. кольк. у кб. метр.	на суму
Бярвеньне круглае..	52655,65	11409-16к	5623	113132р.
Карт.н (круглякі)..	1830	237-90	252	3115р.
Сыравины закавчыка. (бярвеньне).	16612,70 кб.фут.	4123-17	2500,98	-

Увесь матар"ял купляецца у блізкайшых лясьніцтвах и дастауляецца зімой на санях, а летам па рацэ. Захоуваецца матар-ял на беразе ракі, улетку нават у вадзе.

IV. Працэс вытворчасьці.

На заводзе для загатоукі пілаванага леса- матар"ялу: дзьве лесапільныя рамы (сист. Гофмана), у якіх распілоуваецца бярвеньне на дошкі рознай таушчыни у залежнасьці ад таго, на якую шырыню устаноулены пілы. Бярвеньне да рам падаецца з ракі спачатку па каналу да заводу, а потым бесканцовым ланцугом бярвеньне усьцягваецца на другі паверх да рам.

Непасрэдна у рамы бярвеньне падаецца на асобных вагапетках, у якіх бярвеньню прыдаецца належнае паземнае палажэньне.

Для больш дэтальнай апрацоукі дошак на заводзе маюцца: два цыркулярных станкі для разрезваньня дошак на меншыя частакі; адна канцарэзка для абрэзкі канцоу дошак и разрезкі аполкау на часткі; адна лінейная піла -для абрэзкі бокавых часьцей дошак; дзьве канцарэзкі для падрыхтоукі дошак для скрынак; адзін станок для абрэзкі дошак и 3 рэечных цыркулярк и.

[illegible] О п р а [illegible] н а.

Да би се у [illegible] потпуности [illegible] свих справа [illegible] и листи, одржавања (паковања) и одржати [illegible] [illegible]

[illegible]

дела и [illegible]

Нова справа . [illegible] 15.-- [illegible]

[illegible] 1520 [illegible]

Варување кругове.. 53855,05 [illegible] 11-05-58

[illegible] (крпомашну) [illegible] 2880 [illegible] 257-300 [illegible] 223 [illegible] 21575.

Справни материјал . [illegible] 10282,70 4113-17 — [illegible]

(материјал [illegible])

[illegible]

[illegible] у [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Патрэбную для прывадзеньня у рух станкоу и пил энэргию завод атрымлувае з электрастанцыи, якая знаходзицца побач з заводам. Прапускная здольнасьць кожнае з лесапильных рам 1600-1700 кб.фут., прычым гэта колькасьць можа павялічвацца и памяншацца у залежнасьци ад таушчыни бярвеньня, якое расьпилоуваецца: кали бярвеньни тоустыя, прапускная здольнасьць рам павяличваецца и кали тонкия -памяншаецца. Гатовыя дошки потым выносяцца на двор и адвозяцца на склад на дварэ заводу. Апошки и абрэзки выкарыстоуваюцца на электрастанцыи для апальваньня катлоу.; гэта дае значную эканомию у паливе.

Капылачнае аддзяленьне: У капылачным аддзяленьни выпрацоуваюцца формы шавецких капылоу. Бярозавыя чурбаны ручным спосабам рэжуцца на дварэ на роуныя кавалки даужынёю у 8 вяршкоу и падвозяцца к калодачнаму аддзяленьню. Загатоуленыя з чурбаноу "балванки" устанауливаюцца у у капыльны станок, у яким выпрацоуваецца форма калодки. Капыравальных станкоу маецца два и працуюць яны на дзьве зьмены. На кожным станку за 8 гадзин выпрацоуваецца 50-55 пар калодак.

Далей калодки идуць для сушки на 3-4 дни у сушыльнае аддзяленьне. Сушацца яны парай на асобых сетках. З сушыльни калодки паступаюць у "лентачны" станок дзе у калодках выразваецца "гэста" и абрэзуюцца усе лишния часткі. Потым калодки больш выраунивающца при дапамозе рашпиля и на их ставяцца нумары для паказаньня размеру капылоу.

Урэшце калодки -капылы канчаткова апрацоуваюцца (шлифуюцца) на шлифавальных станках.

У. Продукцыя вытворчасьци:

Продукцыя вытворчасьци на лесапильным заводзе видаць з наступнай таблицы :

Гады	пілаваны матар'ял .		калодкі		кліп-лі		усяго на суму у р.	Увага.
	кол. кб.м	на суму	кольк. кб.м	на суму	кол. шт.	на суму	у рубл.	
1925-26	-3895,4- / 1500,55	156688-07 / 12159	1884,32	1707,2р.	-	-	170554,27	ня ўлічаны пакаваны вырабы па заказу з чужога матар"ялу.
26-27 г.	7703,25	243429,05.	5343,18	7545,95	18652	9794,50	310769,50	
27-28г. (1 квар.)	1605	27133	1150	29 1315	7223	[illegible]	32802 .	

У 1926-27 г.г. вытворчы плян выкананы заводам на 82%. Невыкананьне вытворчага пляну на 18%, паніжэньне продажных кошту насьці лесаматар"ялу (па пастанове Наркамгандлю), страты ад паводак у летку мінулага году-усё гэта , разам узятае, дало дэфіцыт заводу у суме 11.500 р. Апрача таго, дачнае аддзяленьне таксама працавала ненармальна: калодкі загатаўляліся не адпаведных рынкачнаму спросу гатункаў; ня было спэцыялістых, адсутнічаў цьверды плян. У сучасны момант недахопы выпраўлены: аддзяленьне працуе па цьвердых заказах ,мае спэцыялістых.

Дзеля павялічэньня вытворчасьці и палепшэньня умоў працы Камбінат мае на увазе у будучым годзе на заводзе устанавіць абрэзачную цыркулярку (на суму 1300 р.), замяніць матары пастаяннага току маторамі пераменнага току(на суму 1500 рубл), правесьці па складу вузкакалейку (2500р.) и інш.

УІ. Організацыя рабочых и культ.праца .

Рабочыя лесапільнага заводу па нацыянальнасьці падзяляюцца наступным чынам: беларусаў-39, яўрэяў- 25, палякаў-1, Саюзную працу вядзе завком .Для вырашэньня вытворчых пытаньняў склікаюцца вытворчыя нарады.

Дзеля культ-асьветнай и грамадзкай працы рабочых леса-

пильнага заводу аб"яднаны з рабочыми электрастанцыи и друкарни у агульныя організацыи Мопр"а, Т.Д.А, Авиахиму и шэфскія Т-ва .

Найлепш працуе ячэйка Мопр-у; Т.Д.Авиахиму утварылася нядауна и працы не разгарнула. У чырвоны куток падшэфнай вески Б.Негнавичы пасылаецца литаратура(у нязначным лику), часами ставяцца даклады и у часы правядзеньня тых ,ци иншых кампаний,

Культурная праца рабочых (лесапильнага заводу, электрастанцыи и друкарни) праводзицца у клюбе ,пры якім маецца читальня и библиятэка. У библиятэцы налічваецца каля 600 книг па расийскай и частка на журэйскай мове, на беларускай няма. Чытаецца галоўным чынам белетрыстыка. Рабочыя выпісваюць газэты "Рабочая газэта" "Правда", "Рабочий" и инш., беларускія газэты ня выписваюцца ,на што культкамисии трэба зьвярнуць належную увагу.

У клюбе маюцца часописи "Огонек" ,"Крокодил" .При клюбе працуюць гуртки палитычны и стралковы; працуе ликпункт, на якім навучаецца 7 чалавек. Масавую и гуртковую працу неабходна пашырыць и паглыбиць.

--ooOoo--

ГЛИНЯНАЯ ВЫТВОРЧАСЬЦЬ У МЯСТЭЧКУ ЧЭРНЯУЦЫ БАРЫСАЎСКАГА РАЁНУ x)

Выраб глиняных рэчаў у м.Чэрняуцы распачаўся прыблізна у 1860 годзе. Адчыненьне тут фабрык для глинянага начыньня было выклікана тым, што каля м.Чэрняуцка маецца шмат глины,

---

x)Матэр"ялы падаў настаўник Л[illegible]уніцкай школы т.С[illegible]скевец, апрацаваў сябра Т-ва [illegible] .-

[illegible] између [illegible] у радничким електропредузећима и др[illegible] у Тузланском [illegible] Т.А.[illegible] [illegible] Т-[illegible].

[illegible] Мкр-у Т.А.[illegible] [illegible] и [illegible] по [illegible]. У [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] у [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible]", "[illegible]" и [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] "[illegible]", "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] и [illegible] у [illegible] [illegible] и [illegible] [illegible] [illegible].

--- 0 ---

[illegible]
[illegible])

[illegible] у [illegible] [illegible] у 1930 г. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

а таксама пяску и руди,якия неабходни для вырабау з глини. Першая фабрика была заснавана немцам Фрыдрыхам Зигмантам; потым гэта фабрика перайшла у руки Яна Альтмана ,а пасьля к Даугеву .

У апошния часы перад рэвалюцыяй у Чэрняуцах існавали чатыры фабрики для гліняной пасуди ,з якіх адна прыналежала да Падлужскага и Бабицкага,другая Пасина-Мазо,трэцьця Лихтэнштэйна Песи и чацьвертая - Лихтэнштэйна Лейбы. У апошния часы існаваньня прадпрыемстваў на усих чатырох фабриках працавала каля 100 чалавек.Тут били и кваліфікаваныя працаўники и чарнарабочия ,мужчины и жанчины,беларуси и яурэи .Галоуная маса рабочих складалася з бяднейшага мясцовага сялянства.Гэтыя рабочия без дрэнияганы працавали па 12 гадзин у суткі,прычым заробак кваліфікаванага рабочага не прэвышау 18 рублеу у месяц,але забастовак на фабриках усё-такі ня было.

Гліну,пясок и руду ,неабходныя для вырабу,здабывали на месцы; глазур выписвали з Аустрыи ,а гипс- з Рыги . Формы для пасуди выраблялися тут жа.

Карысталися спрацаю спачатку немцаў,якия мели неабходныя для гэтага тэхничныя веды, а пазьней справу вяли вучни немцаў. Выраблялася на фабриках галоуным чынам сталовая пасуда:миски ,талеркі ,блюды ,збанки,чашки и г.д.

На усих чатырох фабриках было каля 220 горнау,у якия абпальвалася у год пасуды прыблизна на 35.000 даваенных рублеу.

Прадавали пасуду у розных месцах Расии и Украины.

Цяпер гэтых фабрык няма. Не захавалася ніякага абсталяваньня,за выключэньнем аднаго варштата ,на якім працуе адзін саматужнік са сваим сынам -падлеткам. Ён вырабляе гладышы миски,гаршки и инш.Збывае он вырабы сялянам ,акалюючых вёсак.Хоць пасуда дрэнная,але сяляно купляюць яе за не-

[illegible] на фронту у р[illegible] по [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 3 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] у ради [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1917 год [illegible] [illegible] Пролетарија [illegible] [illegible] [illegible] 200 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 15 [illegible] [illegible] [illegible] 10 [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4. [illegible] 250 [illegible] [illegible] [illegible] 35.000 [illegible] [illegible] радио.

[illegible] у [illegible] између [illegible] и [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] крок у ... пралетарызацыі свае вытворчасьці ён на рабочы
У настоячы час працуюць лічэ 50 чалавек, рабочых, якія раней працавалі на памянёных вышэй фабрыках; з іх 20 чалавек кваліфікаваных, а 30 чалавек чорнарабочых. Яны надта выказваюць каб былі узноў адчынены гэтыя фабрыкі, толькі самі ня могуць аднавіць іх за адсутнасьцю неабходных сродкаў.

Спраўнікі мясцца шмат -сьветла-чырвоная гліна знаходзіцца каля м.Чэрняўкі і у ... (у адлегласьці трох кіламэтраў ад Чэрняўкі). Па думцы бышых рабочых гэта гліна самая лепшая для вырабу гліняной пасуды.

--ее0ее--

ЦАГЕЛЬНАЯ ВЫТВОРЧАСЬЦЬ.

х). у Мітчанскім сельсавеце, Барысаўскага раёну.

У мітчанскім сельсавеце маецца у сучасны момант 2 цагельні, дзе выраўляецца звычайная цэгла. Адна цагельня знаходзіцца на правым беразе рэчкі Муханкі, між вёскамі Завалы і Дабрыцкае, у 200 кроках ад рэчкі. Выраб цэглы на гэтай цагельні пачаўся з ліпуня месяца 1925 году.

Гаспадаром цагельні да траўня месяца 1927 году, быў адзін селянін з вёскі Завал Конан Хведар. Ён раней займаўся спэкуляцыяй дамамі, якія ён купляў па вёсках і прадаваў у горадзе. Калі гэта было забаронена, то ён пабудаваў цагельню на сваім кавалку зямлі у полі. У пачатку 1927 г. Конан арганізаваў калектыў з 6 чалавек. У гэтай арцелі перайшло прадпрыемства, а кіраўніком яе застаўся Конан. Галоўнаю мэтаю арганізацыі арцелі было імкненьне пазбавіцца ад падатку.

х). Матэр"ял сабраны настаўнікамі Мітчанскай шк. з вучнямі тое жа школы, якія часткай працавалі на цагельні.

[illegible] 30 [illegible]

[illegible] 20 [illegible]

[illegible] 30 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

1). [illegible]

[illegible] 2 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 30 [illegible]

[illegible] 3 [illegible]

[illegible] 1937 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1937 г. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

---

2). [illegible]

[illegible]

Працавалі на цагельні галоўным чынам наёмныя рабочыя, але іх не плацілі своечасова грошай. Цэгла прадавалася, грошы прыймалася кім папала з калектыву і часткаю прапівалася. У выніку усяго гэтага к калектыву прад"яўлялі іск за неуплату рабочым і страхкасе. Суд задаволіў іск і цяпер прадбачыцца на-ёмсьць сябру калектыву.

Цагельня працавала толькі восеню, летам і вясеньню. Гліна для цэглы здабывалася у патрэбнай колькасьці на месцы, а дровы куплялося у суседнім лесе, у аддалегласьці трох кілёметраў ад цагельні.

На цагельні маюцца дзьве павеці: адна над печкаю, а другая над складам цэглы, дзе яна высушваецца перад тым, як класьці у печку.

Павець над печкаю - 14 арш. даужынею і 14 аршын шырынею, а павець над цэглаю - 14 арш. даужынею і 10 аршын шырынею. Печка мае 9 аршын даужыні, 9 арш. шырыні і 5 аршын вышыні. Павеці трымаюцца на слупох, сьцонак няма. Цэгла вырабляецца рукамі пры дапамозе дашчаных форм. Да 1927 г. гліна мясілася нагамі, а у 1927 г. - канямі.

Раней бралі гліну і накладалі у скрыню, дзе яе палівалі вадою і мясілі нагамі. З 1927 г. гліну кладуць у бочку каля двух мэтраў шырынею, а там пасярэдзіне ёсць прэнт з жалезнымі сечкамі і гэты прэнт круціцца канём і мяшае гліну, якая выходзіць у дзірку, зробленую унізу бочкі. Прэнт прымацован к перакладзіне угары, каб не пахіляуся убок, а к прэнту над бочкаю прымацована жэрдка, да якой прывязваюць каня. Мешаную гліну бяруць і кладуць у дашчаную форму бяз дна і верху, а потым зьверху скідаюць лішнюю гліну. Выходзіць кавалак гліны, які мае форму звычайнае цэглы. Гэтую цэглу выкідаюць з формы на роўную зямлю. Пры гэтым сочаць, каб гліна ня была пухкаю і не расплывалася. Калі цэгліна крыху падсохне, то яе кладуць кантам на зямлю. Цэгла ляжыць на роўнай чыстай зямлі і сушыцца. Калі яна

падсохне, так што ix на бруду рукамі, iх кладуць пад павеціц брусамі, так каб між цэглінамі праходзілу вецер і сушыў іх. Калі збіраецца 40.000 цэглін, іх кладуць у печку так, каб між імі праходзілу дым і агонь з печы, і потым запальваюць дровы. Паляць яе, пакуль цэгліны не выпальваюцца. Потым іх выймаюць з печы и кладуць брусамі па тысячы у груду. Рабочых на цагельні было да 15 чалавек; інагды і менш. Працавали там дарослыя и падлеткі, але выключна мужчыны, усе беларусы з акалючых вёсак; толькі адзін рабочы, Лішыцкі, паляк, з Барысава, ён раней працаваў на Студзенскай цагельні. Ён галоуным чынам кіраваў тэхнічнай часткаю. Яго можна лічыць кваліфікаваным рабочым, а усе астатнія ніякай кваліфікацыі ня маюць. Большасьць рабочых 18-19 год у, а былі і 14-15 гадоў.

Заробак некаторым рабочым плацілі падзенна, па 1р. 50кап. у дзень ці менш, гледзячы па узросту, а некаторым ад вырабу, па 4, 3р. за 1000 цэглін. Сярэдні заробак дарослага рабочага да 2р. 30 кап. у дзень за 12 гадзінны рабочы дзень. Работа звычайна пачыналася у 8-9 гадзін раніцы и ішла да 9 гадзін вечара.

На цагельні выраблялася выключна цэгла, якой выпалена за час існаваньня заводу 5 пячэй па 40.000 штук у кожнай печы, а усяго 200.000 штук. Цэгла прадавалася на месцы сялянам вёсак па 4 рублі за сотню, а брак ((пабітыя цэгліны) па 3 р. за сотню. Большасьць цэглы прадавалася у Барысаве на фабрыкі и заводы з дастаукаю па 6р. за сотню.

Трэба адзначыць, што цэгла выходзіла дрэннай якасьці и у апошнія часы бракавалася, а дзеля гэтага и цана яе зьніжалася. Адной з асноўнай прычын дрэннай якасьці цэглы зьяуляецца тое, што у гліне маецца шмат мергелю, ад якога цэгліны трэскаюцца пры высушваньні.

Як сказана вышэй, маецьсьць асоб, якія уваходзілі у калектыў, прадаецца за даугі и цяпер не вядома, ці будзе іншчэ

[illegible] 40.000 [illegible]

[illegible] 15 [illegible]

[illegible] 1000 [illegible] 15 [illegible]

[illegible] 5 [illegible] 200.000 [illegible]

[illegible]

II.

[illegible]

працаваць цагельня. Улетку 1927 г. бышыя рабочыя на вышэйпамянёнай цагельні (Шуляевец [illegible], Грук Іван, Кудзін Сяргей, Конан Федар з в.в. Завалы і Петча), набыўшы некаторыя навыкі і веды па апрацоўцы цэглы і будучы незадаволены аплатаю сваей працы, пабудавалі новую цагельню на правым беразе р.Муланкі, каля в. Завалы. Сваімі сіламі яны пабудавалі печ для апальваньня цэглы і павеці для сушкі і складу гатовай цэглы. Працэс вырабу такі самы, як і у першай цагельні (месяць нагамі).

Прадукцыя вытворчасьці невялікая. За восеньнія месяцы зроблена і выпалена 15000 шт. цэглы, якая пакуль што не рэалізавана.

Цагельня цалкам абслугоўваецца калектывам у 4 чалавекі, якія і заснавалі цагельню.

Перспэктывы на далейшае разьвіцьцё вытворчасьці цагельні вельмі праблематычны.

С. Магульскі.

АНКЕТА ПА ВЫВУЧЭНЬНЮ ГЛІНЯНАЙ ВЫТВОРЧАСЬЦІ у Барысаўскім раёне (складзена Ю.Ма[illegible]нгам і Б.[illegible]цэвічам).

Праўленьне Барысаўскага Раённага Т-ва Краязнаўства у канцы 1927 г. была разаслана анкета і адозва аб прысылцы вестак аб глінянай вытворчасьці у Барысаўскім раёне з просьбаю прыслаць гэтыя весткі не пазьней 10/ХII-1927 г.

Дагэтуль на адозву адгукнуліся толькі 2 асобы. Дастаўленыя імі матэр"ялы зьмяшчаюцца у гэтым нумары часопісу.

Т-ва Краязнаўства імкнецца паступова грунтоўна вывучыць усе бакі жыцьця гор.Барысава і Барысаўскага раёну і, гэтае прычыны зноў зьвяртаецца да усіх, хто цікавіцца краязнаўчаю працаю, у першую чаргу да настаўніцтва, з просьбай прысылаць у

самым хуткім часе матар"ял аб гліняной вытворчасьці. З гэтай мэтаю друкуецца анкета, якая павінна служыць агульнаю канвою пры апісаньні прадпрыемстваў па апрацоўцы гліны.

--ooOoo--

I. ГІСТОРЫЯ РАЗЬВІЦЦЯ ПРАМЫСЛОВАГА ПРАДПРЫЕМСТВА.

1. Калі распачаўся выраб прадметаў у прадпрыемстве і якія.
2. Чым выклікана адчыненьне прадпрыемства.
3. Хто быў спачатку гаспадаром, да каго і чаму паступова пераходзіла прадпрыемства.
4. Колькі было рабочых і хто яны былі (род, нацыянальнасьць, сацыяльнае паходжаньне).
5. Дзе браліся матар"ялы і тэхніка вытворчасьці у паступовым разьвіцьці прадпрыемства.
6. Што і у якой колькасьці выраблялася па кожнаму прадпрыемству
7. Рынак і спосаб збыту.
8. Узаемаадносіны рабочых і гаспадароў, палажэньне рабочых, іх кваліфікацыя, зробак, даўжыня рабочага дню, стачкі і забастоўкі.

II. II. ПРАДПРЫЕМСТВА У СУЧАСНЫ МОМАНТ.

1. Здабываньне сыравіны цяпер (дзе здабываецца і у якой колькасьці; запасы сыравіны у прыродзе; гатунак яе, спосаб дастаўкі).
2. Тэхнічнае абсталяваньне: машыны і інш.
3. Працэс вытворчасьці (ва усіх стадыях) падрабязна.
4. Рабочая сіла (лік рабочых, род, узрост, нацыянальнасьць, кваліфікацыя, стаж, заробак у месяц і у год, па колькі гадоў у дзень працуюць, ці зьвязаны з гаспадаркай дома, ці застрахованы рабочыя, якая культурная праца вядзецца сярод іх і інш.)

5. Прадметы вырабу(што вырабляецца на кожным прадпрыемстве, гатункі і якасьць прадуктау вырабу.
6. Рынкі і спосабы збыту(хто зьяуляецца спажыуцамі і перадатчыкамі,сабекоштоунасьць вырабау і іх рыначныя цэны.
7. Пэрспэктывы на далейшае разьвіцьцё і пашырэньне прадпрыемства.
8. Удзел прадпрыемства у выстауках,спосабы папулярызацыі.
9. Сабраць узоры прылад і прадметау вырабу,калі гэта немагчымае,то зрабіць зарысоукі і здымкі ,указаць разьмеры, рысункі,афарбоуку і спосаб гэтае афарбоукі(асабліва важна для пасуды).

УВАГА: Гэта схема дае тольки агульны кірунак.Пажадана найбольш поунае апісаньне прадпрыемства у прошлым і цяпер; неабходна даць апісаньне і разьмеры будынку і падзяленьняу, дзе праводзяцца працы, разьмеры пячэй і інш.

--ооОоо--

БІБЛІОГРАФІЯ.

Краязнаучая літаратура па вывучэньню гор.Барысава і Нова-Барысава

Кожнаму пачынаючаму працу краязнаўцу патрэбна перш за усе азнаёміцца з тэй краязнаучай літаратурай,якая ужо маецца аб данай мясцовасьці,каб дарэмна ня траціць сіл і часу.Знаёмства з тэй літаратурай,якая ужо маецца,можа даць напрамак пачынаючаму маладому краязнаўцу у той,ці іншай галіне краязнаучай працы.Трэба адначасна адзначыць ,што мы яшчэ вельмі бедны літаратурай па асобным раёнам ,што у значнай меры затрудняе працу маладых краязнаучых арганізацый і школ. Праўда,лік гэтай літаратуры з кожным годам павялічваецца. З другога боку значнай перашкодай зьяуляецца і адсутнасьць бібліографічных паказчыкау літаратуры па асобным раёнам.

5. Показати научну [illegible] на њима [illegible],
   [illegible] простор између [illegible].

6. [illegible] способно [illegible] што будемо [illegible]
   [illegible] [illegible].

7. [illegible] и [illegible] пред [illegible] пр[illegible]
   [illegible].

8. [illegible] у [illegible], [illegible].

9. [illegible] [illegible] [illegible]
   [illegible] [illegible],
   [illegible] (за [illegible] на [illegible]).

V. [illegible]: [illegible] у [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Гэта акалічнасьць адбіваецца і на публікацыі краязнаўчай літаратуры (аб сваім раёне) раённых краязнаўчых бібліотэк.

Вось, дзеля чаго, і нам здаецца, краязнаўчыя Таварыствы павінны паклапаціцца аб укладаньні бібліографічных паказчыкаў па сваіх раёнах. Але справа гэта не такая лёгкая для раённых таварыстваў, і пагэтаму, можа быць, за гэту справу лепш было-б узяцца Акруговым Краязнаўчым Таварыствам, якія маюць большую магчымасьць знаёміцца з літаратурай, якая выдавалася як у дарэвалюцыйны час, так і у час пасьля рэвалюцыі.

1. ПРЫРОДА.

Бобылг. Прилет птиц в Борисовском у. Минской губ. Природа и Охота 1878г.

Ред. В.П. Семенов: Верхнее Поднепровье и Белоруссия т.IX изд. А.Ф. Девриена. С.П.Б. 1905 г.

У.Уладзіміраў: Возера Палік і яго ваколіцы. "Наш Край", Менск 1926, №10-11, ст. 39-42.

У.Уладзіміраў: Лекавыя расьліны у народнай медыцыне Барысаўскай акругі. "Наш Край" Менск. 1927г. №11 ст. 28-33

С.Нікіфаровіч. Фенологічныя назіраньні у гор. Барысаве за 1925-27 год "Наш раён" Барысаў 1928г. №1, ст. 2-4 (шклопіс).

П. Сельская гаспадарка, прамысловасьць.

1921. Матэр"ялы 1-й Борисовской уездной Конференции профсоюзов: 19-22 января 1921г. ст.26-31.

В.Самцэвіч і П.Стрыгуцкі. Дрэваапрацоўчы завод "Камінтэрн" у Нова-Барысаве "Наш Край", Менск, 1926г. №8-9, ст.34-39.

В.Самцэвіч: Нарыс эканамічнага становішча Барысаўскага раёну "Наш Край" Менск, 1927, №6-7, ст.53-59.

В.Самцэвіч. і П.Стрыгуцкі. Папяровая фабрыка "Профінтэрн" у Н. Барысаве "Наш Край", Менск, 1927г. №8-9, ст.29-37.

В.Самцэвіч і П.Стрыгуцкі: Шкляная гута імя "Домбаля" у Нова-Барысаве, "Наш край", Менск. 1927г. №11, ст. 18-27.

У.Ландамірау: Сярнiковая фабрыка "Чырвоная Бярэзіна","Наш Рэсп",Барысау.№1,ст.6-8(шклопіс)

П.Стрыгуцкі і В.Самцэвіч. Папяровая фабрыка "Прафінтэрн" у Ново-Барысаве."Наш Рэсп" Барысау" №1 ст.8-14 (шклопіс) .

Ш. КУЛЬТУРА І ГІСТОРЫЯ .

Е.Тышкевіч : Апісаньне Барысаускага павету у статыстычных праміслова-гандлёвых і медыцынскіх адносінах. Вільня 1847 .

" У зборніку ёсьць шмат і гістарычных матэр"ялау.Тут таксама поўна апісаны нарысы штодзённага вясковага жыцьця,народныя песьні,загаворы і забабоны ;шмат ёсьць і прыказак ."

(Праф. И.Ігнатоускі.Гістор. Беларусі у 19 і пачатку 20 ст. Менск ,1925 г.) .

Ө.М.Плоўін: Д.И.Довгялло и И.С. Белоцерковец. Город Борисов. Вильна 1910.Изд. Сев.Зап.Отд.Импер.Русск.Геогр.Отд.

Вл. Гетр. Красняцкий , гор.Борисов и Борисовский уезд в отечественную войну.1812 г. Гродно 1914.

1905 год у Беларусі: Менск,1925г.зборн.арх.дакумэнт.

В.Самцэвіч. Вайнкая кампанія 1812 г.у Барысаве. "Наш Край" Менск, 1926, № 10-11 ,ст. 46-48 .

В.САМЦЭВІЧ: Барысау, "Наш Край" .Менск,1927 ,№2 ст.45-50.

1У. СПРАВАЗДАЧНЫЯ МАТАР"ЯЛЫ .

1925. Отчет Борисовского Окружного Исполнительного Комитета и Городского Совета за 1925 г. (шклопис).Барысау ,1-150 старон.

1926г. Отчет Борисовского Горсовета за 1926 г.(шклопис) . Барысау 1-61 стр.

1926 г. Справаздача Барысаускага Акруговага Выканаучага Камітэту за 1926 г. (шклопіс) , Барысау 1-236 стар,

1927г. Справаздача аб дзейнасьці Гарсавету за 1927 г.(шклопіс) Барысау 1-49 стар.

Матэр"ялы маюць шмат статыстычных дадзеных па розным галінам Савецкага ,гаспадарчага і культурнага будаўніцтва .

--е0Оее--

В. Самцэвіч.

ИНФОРМАЦЫЯ И ХРОНИКА.

ХОД ВЯСНЫ У ГОР. БАРЫСАВЕ 3.I 1928 ГОДА.

(Па мэтэаролегичным и фэнолегичным назиранням Гуртка натуралистых пры Барысаускім Пэдтэхникуме)
(першы бюлетэнь).

Мэтэоролегичная зима, якая пачалася 1 снежаня и закончылася 1 сакавика 1928 г., мела у гор. Барысаве сярэднюю тэмпэратуру- 7°4С (на 2°2С адхилилася ад шматгадовай у бок пахаладненьня). З зимовых месяцау найболыш халодным быу снежань, сярэдняя тэмпэратура якога была -10,3° С(на 6,1°С нижэй нармальнай) Маразы у гэтым месяцы даходзили да 27°С(26 снежаня). Студзень быу значна цяплей снежаня. Сярэдняя тэмпэратура яго была -4,7° С (на 1,5° вышэй нармальной). У той час, як у снежани нябыло ни воднага дня з тэмпэратурай вышэй нуля, у студзени такиx дзен было 7. Сярэдняя лютага была -7,1°С(на 1,7° нижэй нармальнай).

12 лютага засьпявала пэунай песьняй Синица вяликая(тэмпэратура + 0,8°С).

3 сакавика м-ца пачынаецца мэтэаролегичная вясна. Трэба адзначыць, што наступленьне яе у бягучым годзе праходзила досиць павольна. Надвор"е на працягу усяго месяца было яснае и марознае. Асабліва вяликия маразы были у першых дзьвюх дэкадах, кали яны даходзили да 24°С (12 сакавика). Тольки к канцу Сакавика (28-31) тэмпэратура паднялася крыху вышэй нуля(+3,4 С 30/III).

Сярэдняя месячная была -5,1° С (на 3,8° нижэй нормы). Ападкау выпала надзвычайна мала: 9,2 мм(на 23,1 мм менш нормы) Такой колькасьци ападкау у Сакавику не назiралася у Барысаве на працягу 20 гадоу(Зьвесткi аб ападках для Барысава маюцца за 20 год). За увесь месяц з ападками было тольки 10 дзен. Ясных было 8 дзен, воблачных -14 и хмарных- 9.

7 Сакавика пачауся першы рух соку у клена(тэмпэратура

[illegible]

[illegible] (... пото[illegible] [illegible] ... при [illegible] ...
([illegible])

[illegible]

[illegible] ...).

[illegible] (температура + 0,50).

[illegible]

[illegible]

0,..0) 17 с... в... зас... ...сліка звычайная; 20 сакавіка пад вечар стала ціха і цепла .

У парку Педтэхнікума каля ... у кучы голля пяець валова вока(...); 21 сакавіка Першы у гэтым годзе цёплы дзень. На сонцы + 18°С .; 28 сакавіка засьпявау першы раз у гэтым годзе Палявы Жаўранак.

Па 3-х годнім назіраньням жаўронак у гор.Барысаве у сярэднім пачынае пяяць в 3-4 сакавіка.Такім чынам ,селета ен спазьніўся больш ,як на 3 тыдні.

28 сакавіка - Зьявіліся к нам шпакі(в спазьненьнем тэксама каля 3-х тыдняу).

31 сакавіка- Засьпявау Юрок-берасьцянка(Зяблік).Зьявілася Пліска шэрая(спазьнілася на 5 дзен) .

1 красавіка- Спыніўся санны рух.Сяляне прыежджаюць у горад на колесах.У парках і садох заўважваецца шмат Галоу,грачак.Вылятаюць Матылі-Крапіўнікі .

2 красавіка- Зьявіліся дразды. Поймы р.Бярэзіны цалкам залітты вадой .

3 красавіка- Прыляцелі буслы .(Даты прылету буслау за апошнія 3 гады саупадаюць: 1926 і 1927 г..г ен прыляцеў 2/IV)

Выляцелі камары .

4 красавіка- Пачаўся рух сокў у бярозы.Уэьнілася р.Бярэзіна,прабыўшы пад ледам 133 дні.

5 красавіка - А 6 гадзіне вечара пашоу дождж.Вецер паўднева-заходні,цеплы. Выляцелі Кожаны ,Гнаевыя мухі.

6/IV- У лесе(ваколіцы гораду)пяець дрозд,Крапіўнік.Сьнег зьнікае.Выходзяць з зямлі бутоны пралескі блакітнай.Пачынаюць турчэць жабы.

Таяньне сьнегу селета было досыць дружнае.Пачалося яно в 30 сакавіка,калі вышыня сьнегу навокал рэйкі была 26 см.,1 красавіка-сьнегу было 16 см.,2 красавіка-4 см. ... к 3-у ен зусім

зьнік з палеў і застаўся толькі ў равох і ў лесе,а к 8 красавіка растаяў і ў лесе. Такое хуткае таяньне сьнега пры параўнаючна невысокай тэмпэратуры у гэтай час(макс. тэмпэратура + 4°С) тлумачыцца тым, што на працягу усяе зімы не былі ніводнай значнай адлігі ,сьнег увесь час заставаўся пухкім.

У гэтым годзе назіраецца надзвычайна высокі пад"ем вады. Асабліва бурна стала прыбываць вада з пачатку красавіка.Так 1/IV яна стаяла на ўзроўні 233 см. ,6/IV-358,10/IV-383 см.Такога вялікага разводдьдзя ,як сялета ,Барысаўскія старажылы ня бачылі каля 50 гадоў .К 10 красавіка пад вадой апынуліся будынкі электростанцыі,фабрыкі Камбінату(капільная,лесапільны завод),канец Андрэяўскай вуліцы ,частка Пенскага завулку,канец Маскоўскай,уся вуліца 11 ліпеня ,частка Віленскага завулку і банной вуліцы .Затоплены дамы каля Испраўдому і увесь Рачны завулак.Усяго знаходзілася пад вадой у розных мясцох гораду каля 100 дамоў з усімі надворнымі будынкамі.У новым Барысаве супроць дрэваапрацоўчага заводу Комінтэрн пад вадой апынуўся Рабочы пасёлак(каля 30 дамоў з усімі хадоднымі будынкамі.

З 11 красавіка вада стала паступова спадаць(паменшылася на 2 см.) ,12 красавіка да 9 гадзіны раніцы яна спала на 8 см.

--ooOoo-- С. Нікіфаровіч.

ПУШНЫ ПРОМЫСЕЛ У БАРЫСАЎСКІМ РАЁНЕ за паляўнічы сэзон 1927-28 г.г.

Для абслугоўваньня паляўнічых гор. Барысава і Раёну пасьля ліквідацыі Акругі было утворана у гор. Барысаве аддзяленьне кооперацыйнага аб"яднаньня "ПАЛЯЎНІЧЫ".Задачай яго зьяўляецца дастаўляць сябрам Саюзу Паляўнічых неабходныя паляўнічыя прыналежнасьці ,як напрыклад: порох, шрот і інш. , і таксама скупляць тую пушніну ,як дабываюць сябры Саюзу.

За паляўнічы сэзон 1927-28 году ,г. зн. з 1 кастрычніка

п. 15 студзеня Барысаускім Аддзяленьнем прынята ад паляунічых пушніны на суму 3255 р.97 кап. З гэтай сумы будзе выплачана Паляунічым ,якія здавалі пушніну у Саюз 35%,г.зн. 1139р.59кап.

Такім чынам ,па аднаму Барысауска у Раёну паляунічыя атрымаюць за сэзон 4395 р.56 кап. пры агульнай лічбе паляунічых у Раене 550 чалавек .Па асобным відам забітыя хутровыя жывелы разьмяркоуваюцца наступным чынам:

№№ пп	ВІД ЖЫВЕЛЫ	кольк. штук забіт.	Кошт 1 шкуркі 1 сорту па лімітн. цэнам.
1.	Ваукі	23	16 р.
2.	Лісіцы.......	37	22 р.
3.	Зайцы (русакі)...	489	- 70 кап.
4.	Зайцы (белякі)...	25	- 40кап.
5.	Белкі	1821	1 р.
6.	Ласкі.........	6	- 50 кап.
7.	Шашкі	26	4 р.50кап.
8.	Нарыцы........	2	15 р.
9.	Рысі	2	30 р.
10.	Краты	13	- 50кап.
11.	Куніцы (канёмскав).	1	25 р.

УСЯГО на суму 3255р.97 кап.

Трэба адзначыць ,што праз Аддзяленьне прайшло ня больш 1/5 забітай пушніны.Тлумачыцца гэта тым, што акрамя Саюзу Паляунічых,на рынку было яшчэ 3 асноуных загатаўшчыкі пушніны :1).Белкоопсаюз,2).Белсельсаюз и Госторгбел. Такім чынам ,прыблізная лічба,якую атрымала мясцовае насельніцтва ад паляваньня за сэзон рауняецца каля 15.000 рубл.

За той самы сэзон загатоулена пушніны чатырмя раенамі быуш. Барысаускай акругі на наступныя сумы:

1.Бярэзінскі раен -1668р.79 кап. 2. Плешчаніцкі- 1373р.10кап.

3. Халопеніцкі .....1037р. 72 кап.   4. Бягомльскі-....378р.70к.

а усяго ...4958 р. 31 кап.

Сымпалаў .

ПРАЦА БАРЫСАЎСКАГА РАЁННАГА Т-ВА КРАЯЗНАЎСТВА
(з кастрычніка 1927 - сакавік 1928 г.)

Барысаўскае Раённае Т-ва Краязнаўства утварылася пасьля ліквідацыі Акругі, праз злучэньне гарадзкой Краязнаўчай арганізацыі и б. Раённага Т-ва. Рэарганізацыя адбылася у верасьні м-цы 1927 г.

У склад Т-ва уваходзяць усяго 55 чалавек, якія разьмяркоўваюцца наступным чынам: у горадзе 46 чалавек и у раёне 9, Мужчын-33 чал, жанчын-22; па нацыянальнасьці- беларусоў-44, яўрэяў -11 чал; па прафэсыі - настаўнікоў- 51 чалавек, савецкіх и партыйных працаўнікоў -4; па партыйнасьці:- сяброў КПБ-6 ч, сябрэу ЛКСМ -2 чал., беспартыйных- 47 чалавек.

Праўленьне складаецца з 7 асоб :1).В.Самцэвіча-(Старшыня) С.Нікіфаровіч (сакратар) ,3).Я.Мазінг ,4). Рыжкоў ,5).У.Сочка, 6).Р.Рамановіч и 7). Бусьцін .

З часу рэарганізацыі Т-ва адбылося 10 пасяджэньняў Праўленьня, на якіх разгледжана 29 пытаньняў. Праведзена адна вучнеўская краязнаўчая канфэрэнцыя 29 лістапада 1927 г. и адна сяброў Т-ва (сумесна з мясцкомамі працаўнікоў асьветы); зроблены даклады "Краязнаўства у школьнай працы", "як весьці фэналогічныя назіраньні" и " Тэмы краязнаўчай працы на весцы".

Фактычны удзел у краязнаўчай працы прымае незначны лік сяброў. У организацыйна -кіраўнічай -6 чалавек и у дасьледчай , па зьбіраньню розных матар"ялаў -13 чалавек.

З часу рэарганізацыі Т-ва продукцыя вытворчасьці сяброў

Т-ва выявілася у наступным: 4 артыкулы зьмешчаны у "Наш край", 9 артыкулау у раённай краязнаучай часопісі "Наш Раён", Сябрам П. Самцэвичам сабрана и адаслана у фольклорную камисию больш 500 запісау вуснай народнай творчасьці, пішацца вядзецца праца па зьбиранью слоуниковага матар"ялу. З раёну прысланы два апісаньні (т.С. ...чульскім и Саскауцом).

У сьнежани м-цы адчынен краязнаучы музэй у адным пакоі (пры 2 школе); у музэи зьмешчаны рэчы, якия засталися ад бы- па акругового музэю. Праца у музэи вядзецца слаба з прычыны адсутнасьци ажыотнікау бесплатна працаваць, адсутнасьци сродкау на абсталяваньне и нават ацяпленьне.

З мэтай рэализацыи прадукцыи на [illegible] Краязнаучых организацый и пасобных сяброу Прауленьню у студзени м-ца з надзвычайнымі цяжкасьцями удалося наладзиць выданьне Раённай часописи "Наш Раён" (у 100 паасобниках). Выданьне часопису будзе залежыць ад сродкау и удзелу сяброу Т-ва .

Наогул жа трэба адзначыць слабую зацикауленнасьць працай школ, настаунцтва, медычных и инш. працаунікоу, бо праца дабраахвотная и ня зусим легкая .

З гурткоу працуюць тольки 3: Пры Пэдтэхникуме - гурток натуралистых, при 7 школе сямигодцы и нядауна распачау працу школьны краязнаучы гурток при Вопытна-Практыкавальнай школе. Гурток натуралистых иснуе 3 годы. Праца яго наступная: 1): Вядуцца мэтэоролегичныя назираньни на мэтстанцыи при Тэхникуме, 2). Вядуцца фэнолегичныя назираньни, 3). вывучаюцца мясцовыя птушки (их жыцьце, карысьць) и складаюцца гэбарыи мясцовых расьлин, 5). сабраны энтомолегичныя калекцыи (жуки, матылі). Гуртки при 7 и Вопытна-практыкавальнай шк. вядуць абсьледаваньне мясцовых прадпрыемствау, фенолегичныя и мэтэоролегичныя назираньни.

Кирауництва и дапамога з боку акруговага Т-ва пельми

8

сл
рес
Рос
вет

няв
127
вих

зус
пр
зек

д п
нсо
гру
и ж

сум
рал
ни
пи
и г

Бе

сл...ба(лепш з боку ЦМ); сувязь гуртоу з р...ен...
...ствам недастатковая. Д...сціць цесная сувязь з Бар...
Раённым Выканаучым Камітэтам. На пасяджэньні Гарадзкога С...
вету бну зроблен даклад у пачатку працы Т-ва.

Грашовыя сродкі складаліся з сяброускіх узносау(76р.12к.)
няпадстатніх сродкаў б.акругавага Т-ва (51р.84 кап.), усяго
127р. 96 кап. Выдаткована 113р. 24 кап. застаецца на 1 кастры-
чніка 1928 г. 11р.72 кап.

Па каштарысу ніякіх сродкау не адпушчана, з прычыны чаго
зусім немагчыма разгарнуць працы. Няма тэхнічнага працаўніка,
працаўніка у музэй, няма сродкау на папауненьне бібліятэкі, му-
зэю, на выдавецкую справу і г.д.

Для палепшаньня працы неабходна неадкладная матэр"яльная
дапамога з боку Гарсавету і РВК, большая фактычная зацікаулен
насьць з боку Савецкіх, Саюзных і грамадзкіх арганізацый, раз-
грузка ад іншых абавязкау тых сябрау Т-ва, якія ужо вядуць
і хочуць весьці краязнаучую працу.

С.Н. і В.С.

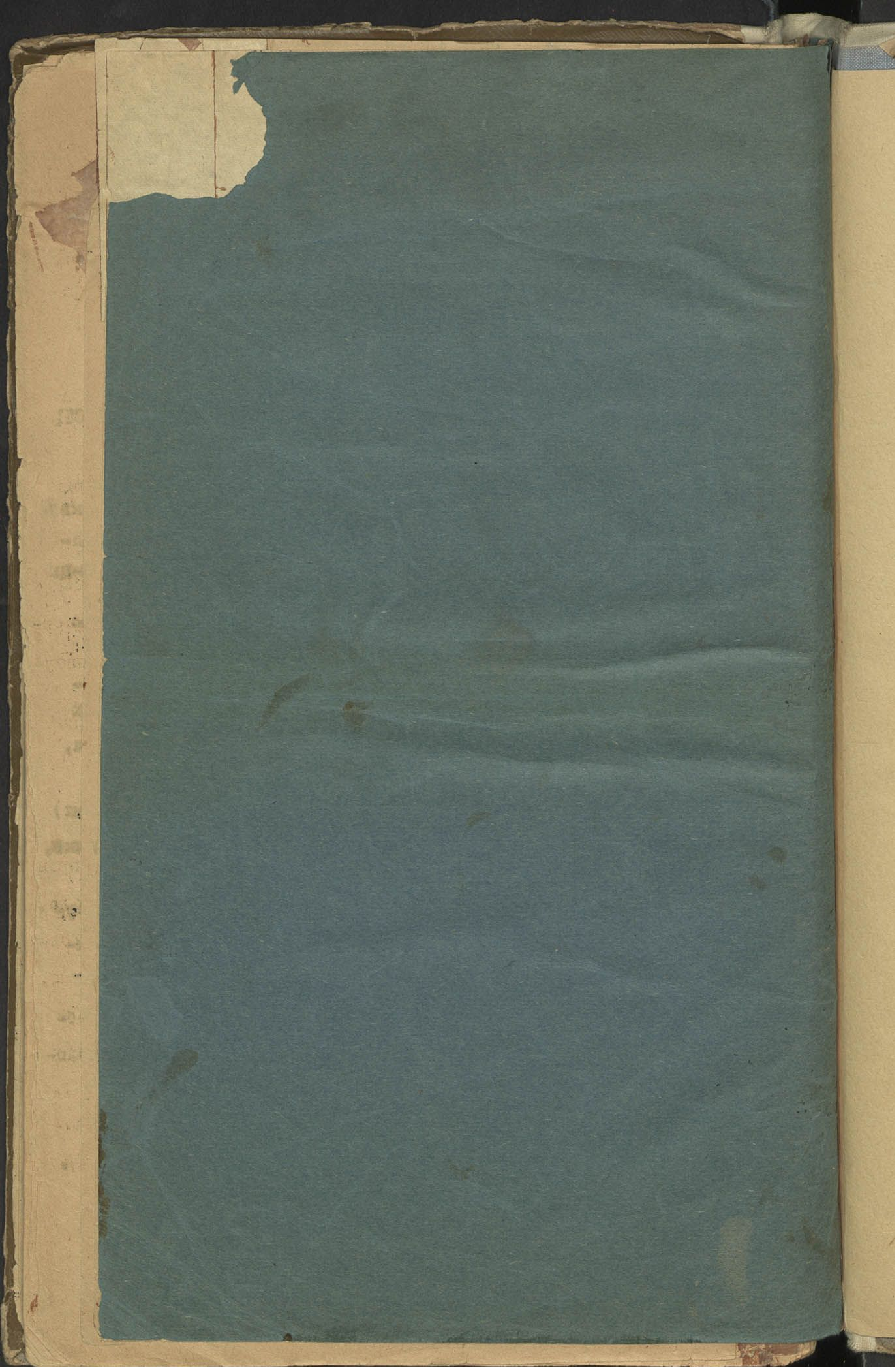
--ооОоо--

1-га кастрычніка краязнаучыя гурткі пры школах гор.Барысава
сумесна з вучнямі школ пад агульным кіраунцтвам Гуртка Нату-
ралістых пры Пэдтэхнікуме правелі "дзень птушак". У правядзень-
ні гэтага дню прынялі удзел гурток натуралістых пры Пэдтэх-
нікуме 1,2,3,6,7 і 8 шк. (каля 600 вучняў). Разьвешана у садах
і парках 115 шпакоўніц і дуплянак.

--ооОоо--

Рэдактар В.Самцэвіч.

Баргарліт № 20. Члены рэдкалегіі: Р.Раманович,
С.Нікіфаровіч
Н.Стрыжук...

1964 г.

B0000002036999